

'Sëedhε 'ö
 Zakö
 -ya bɔ -Zlan -bha mε -nu
 'wo -pεn -sü 'ka -an -dhë bhë 'ö =nε

¹ 'Sëedhε =nε, ma Zakö 'a -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -an -bha yuökëmε 'ka, 'a- =bεεn. 'Ma 'we -Zlan -bha mε -nu, 'ka -pεn -sü 'ka 'kpongtaadhε 'saadhö -bha, ka 'plε ka 'ka.

'Wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'kpaakpadhε -an -bha

² N dhegluzë -nu, 'wun 'gbee- =suu'- 'saadhö 'wo nu -na ka -ta bhë, -wo kë ka -gɔ =zuögludhi -wun 'ka; ³ bhii ka gia- 'ka- =tɛi' dɔ =nε =ya kë =nε 'wun 'gbee- -nu 'wo nu -na ka -ta bhë, 'ka bɔ -an 'gü -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ka, =zuösaadhε -yö -dhö kë ka -gɔ, ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a 'gü. ⁴ =Zuösaadhε 'ö ka -gɔ bhë, -ka ka 'gü dɔ 'gbee- kö -yö 'dho 'dhiö, -yö kë 'dhö kö ka -bha -kë Yesu Klito -bha mε 'ka -sü bhë -yö kë 'wun 'ö- 'gü 'dhö 'puu 'ö 'wun 'yaa- -bha -a 'ka 'iin 'ö pë gbε -wun 'yaa ka -bha -a 'ka. ⁵ 'Ö =ya kë =nε mε =ya kë ka ziën, 'ö 'kpaakpadhε 'yaa- -gɔ, kö -ya -dhε -Zlan -gɔ. 'Kpaakpadhε 'ö bhë -Zlan -yö -dhoë nu -a -dhë; bhii -yö pë -nu mε 'plε -dhë =zuö' 'puu 'ka, 'ö 'yaa 'wun gbε =blεε'- -an 'ka. ⁶ -Ka pë -gba -dhε! 'Kεε kö =kun 'ö- -kë =zuötozläödhe 'ka =nε pë 'a- -dhε =nε -Zlan -yö -dho -a kë =nε -kɔ 'a- =dhεa' bhë -a 'dhö 'gbödhö poo =a; yö =ga tɔɔ mε 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'yaa- -gɔ bhë, -yö =nε -kɔ 'ö 'yoo kpö -nu 'dhoë- 'ka 'ö =wa =luu'- =nëdhö 'ö 'tëë 'dhö 'dho -na -a 'ka =kwaa- 'gü, =kwεε- 'gü bhë -a 'dhö. ⁷ Mε =suu'- 'ö 'dhö bhë, -yö kë -a 'yaan =nε yö 'ka

'dho pë gbε yö kwa Dëmε kwεε. ⁸'Ö tɔɔ mε =suu'- 'ö bhë, =ya 'wun -nu -ya ö =zuö' 'piö -yaan kë, -a 'töng =ya -lo, 'ö-ko 'yi -yö ga; 'iin 'ö =ya kë 'ö- =zuö' -yö to zlöö -a këpë -nu 'saadhö 'gü.

'Wun 'ö -gban -kë fεεzë -sü waa- -kë =bhɔɔzë -sü -an -bha

⁹N dhegluzë -nu, =yö -së kö mε 'ö 'fεεzë ka ziën, -a =zuö' 'glu -yö dhi ('ö bhii -a -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü) -Zlan =yaa- kë =bhlëzë, ¹⁰'iin kö mε 'ö =bhɔɔzë 'pö, -a =zuö' 'glu -yö dhi -a -gɔ 'ö -Zlan -ya =yɔɔ bhë -a -wun 'gü; 'ö tɔɔ =bhɔɔmε 'ka- ga -na bhë, -yö -kë =nε =blëë' 'bin 'dhö; ¹¹=waa- pö: «=Ee'-, -dhε =ya 'po bhoo-, -an 'bin =ga =nε; -a kë yië lan- -yaan 'bhü -a -bha do, =plε, kö =ya ga bhë -a 'dhö; kö =blëë' 'ö =ya ga bhë -a 'bin -bha -sëdhε 'yaa 'dhö gbɔ.» -Kɔ do bhë =nε 'ö =bhɔɔmε dho -lo -a 'ka kö -a -bha 'wun -nu =wa yö -së.

'Wun 'ö -gban -bɔ 'wun 'gbee- 'gü -sü waa- 'güandhe -an -bha

¹²=Zuögludhi -yö kë mε 'ö bɔ 'wun 'gbee- 'gü, 'ö- -gɔ yaa 'to -a 'gü bhë -a -gɔ, bhii =toëpö -këdhösü 'gɔ =gblaa' 'ö -Zlan -ya -ya mε 'ö- -dhɔ -yö -an -kë 'ö =wa bɔ 'wun 'gbee- 'gü =wa 'to -a 'gbee- 'ka -an -gɔ bhë, -yö -dho ö -bha yö. ¹³=Ya kë =nε 'güandhe =ya nu mε 'ö -dhö -a -ta, kö =kun 'ö- pö: «-Zlan =nε 'ö n 'gü dan bhë», 'ö tɔɔ 'wun yaa gbε 'yaa -mɔ -Zlan 'gü dan -sü -bha; yö -de 'pö 'yaa mε 'gü -dan. ¹⁴'Kεε =ya kë =nε 'güandhe =ya nu mε -ta, kö -a =zuö' 'piö -wun -nu yaa 'ö 'yaa ö =kwaa'- -an -zü bhë =nε, 'wo 'wun -nu kë -na -a 'ka bhë. ¹⁵=Ya 'go mü zlöö, 'ö 'wun yaa 'wo- -ya 'ti -kë wo =zuö' 'piö bhë, 'ö- 'piö -wun -yö -kë =sɔɔn yaa 'ka; =sɔɔn yaa -de 'pö =ya kë zlöö, =ya 'dho 'dhiö, 'ö -kë mε bhë -a -bɔ -a -ta -pë 'ka 'ö ga.

¹⁶ -Ka ka -de kë 'slë 'ka, n dhegluzë -nu; ¹⁷ 'Ö tɔɔ -nu mɛ -dhë -pë 'saadhö 'ka, 'ö -së kö -yö -go dhang- 'gü. Kwa Dë -Zlan 'ö- -bha -kë -dhepuudhe 'ka, 'ö 'yaa 'go pin =taa, 'ö -dhetiidhe 'gü -wun gbɛ 'yaa- 'gü bhë =nɛ 'ö pë -nu bhë 'ö- -nu kwa -dhë. ¹⁸ Kë- wo bhë, -Zlan -yö ö -wo 'ö 'wun gia- 'ka bhë -a -da kwa 'gü, -këdhösü -dëü -nu kwa -dhë -sü 'ka ö -de -zo 'kun -wun 'ka kö 'kwaan- kë -a -kɔ këpë -nu 'wo bhë 'saadhö, mɛ -nu 'ö 'kwa =nɛ -an -blɛɛzë 'dhö -an 'ka.

'Wun 'ö -gban 'to 'to -sü waa- 'wun kë -sü -an -bha

¹⁹ N dhegluzë -nu, -yö kë ka 'yaan =nɛ mɛ 'ö -dhö -yö ö 'to 'to -së 'ka, -yö -yö 'wun 'gü -kɔ dɔ; kö =kun 'ö 'wun -yö naa- -zuë 'siösiö, ²⁰ bhii mɛ 'ö -naazuédhe kë -na bhë, pë 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö 'yaa- kë. ²¹ -A -wun 'gü =nɛ 'ö 'ka dho kan pë 'ö mɛ -kë -dhuuzë waa- këwun yaa =suu'- 'saadhö 'wo bhë -an -bha. 'Go mü 'zü, -Zlan -wo 'ö- -ya ka =zuö' -bha bhë, -kaa 'kun -de -dho sia- -sü 'ka, bhii yö =nɛ 'ö dho ka dha.

²² Kö =kun 'ka ka -de -püö, 'to -to -Zlan -wo -bha -sü 'sloo 'ka, 'kɛɛ -wo 'ö bhë -kaa 'gü -pë -nu kë =zian'. ²³ Bhii mɛ 'ö ö 'to to -Zlan -wo -bha 'ö yaa- 'gü -pë kë, -yö -kë =nɛ mɛ 'ö ö -de -ga -dhegayan 'gü, 'yö ö -de yö =nɛ -kɔ 'ö- 'ka -a 'dhö bhë -a 'dhö. ²⁴ Yö =ga, =dhɛ =ya ö -de -ga 'dhö, 'ö -dhegayan bhë =yaa- =waannu kö -a -zlö =ya trö -kɔ 'ö =kaa' bhë -a -bha. ²⁵ Tɔng -nu 'wo go -Zlan 'piö bhë =nɛ 'wo -potaasü nu kwa -dhë. Mɛ 'ö =ya -klu -a -bha -zo yö -sü 'ka, 'ö 'yaa ö 'to to -a -bha 'kpaan 'ka, kö -a -zlö -yaan 'dho trö -a -bha, 'ö- kun ö 'kun -kɔ 'ka, -Zlan -dho 'dhuë- kɔ -a këpë -nu -bha.

²⁶ =Ya kë =nɛ mɛ =ya ö -de -ga -Zlan -bha tɔng 'kun -mɛ 'ka, 'kɛɛ kö -a 'dhi -wo -yö ya, kö ö -de -püö 'ö- wo; kö -kë -Zlan -bha 'në 'ka -sü pin 'yaa- -bha. ²⁷ Pë 'ö -Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë 'ö- -dhë -së -a -bha tɔng -wun -kun 'gbee- sü

'gü 'ö tɔɔ: -Zo -kë -tenë -nu waa- =gɛandhoo -nu 'wo =wa -bhö -sü 'gü bhë -an 'piö -sü 'ka waa- -de -dhɛ 'kan -sü 'kpongtaadhɛ -bha mɛ -kë -dhuuzë -pɛ 'saadhö -an -gɔ -sü.

2

Kö =kun 'kwa mɛ gbɛ zë 'gü

¹ N dhegluzë -nu, ka 'ö 'ka ka -zo yö Yesu Klito 'ö kwa Dëmɛ 'tɔbhɔsüzë 'ka -a -bha bhë, kö =kun 'ö mɛ gbɛ -zë 'gü kë -sü -yö -kë ka 'gü. ² -Kwa kwa 'yan kë 'wun bhë -a 'piö 'kwee-! -Kwa mɛ =plɛ dan 'kuë ka -bha -bhɔkuëkɔ 'gü. -A mɛ do bhë =bhɔɔmɛ -mü 'ö 'sënnɔ -vaaga do 'dhoë- -kwa; 'ö sɔ -së =duö 'dhoë- -bha; 'ö- mɛ kë =plɛ -naa bhë, 'fɛɛmɛ -mü 'ö sɔ 'blësü yaa 'dhoë- -bha, 'wo nu mü. ³ 'Ö -ya kë =nɛ mɛ 'ö sɔ -së 'dhoë- -bha bhë, 'ka- 'yi 'kan, 'ka- pö -a -dhë: «-Bhö nu 'ü -yaannu -yadhɛ =bhlëzë =nɛ -a -bha!» 'Ö 'ka- pö 'fɛɛmɛ -zë -dhë: «Bhi -zë, -bhö dɔ ü -gɛan!» 'iin: «-Bhö =yaannu sia- n =gɛɛndhö zö!» ⁴ kö 'ka mɛzëgüdhe kë =nɛ bhë, kö ka -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ =ya 'sü =zuö' 'piö -wun yaa -bha =nɛ bhë.

⁵ N dhegluzë -nu, -yö kë ka 'yaan =nɛ 'fɛɛmɛ -nu 'ka -an -ga -na 'kpongtaa zö bhë, -yö -an -ya 'dhö kö 'wun -nu 'wo -gban -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -bha bhë, -waan kë mɛ -nu 'wo- kuënnu -kɔ dɔ -an 'ka, 'go mü 'zü kö -gludëdhɛ kë -sü 'ö- 'tɔ go -an -dhë =nɛ mɛ -nu 'wo- -dhɔ =kaa', -yö -dho -a nu -an -dhë bhë kö -waan -a yö. ⁶ 'Yö ka 'ö 'ka bhë, 'ka -an -san zë =a? Ka gia-, -dhɛ 'ka- -ga bhë, dö -nu 'kpaan 'ö =ya kë 'wo ka 'gbee- -ta bho, 'wo dho ka 'ka zakanmɛ -nu 'dhiö 'ö yaa kë =bhɔɔmɛ -nu 'wo bhë -an 'ka ɛɛ? ⁷ Wo do 'wo bhë =nɛ 'ö 'tɔ -sënnë 'ö Yesu Klito -tɔ 'ka, 'ö -Zlan -ya nu kwa -dhë bhë 'ö =ya kë 'wo- zë 'dhii.

⁸ Kë- wo bhë, =ya kë =nɛ tɔng 'ö dɔ -sü 'ka -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö -bha 'ka, 'ö -ya -sü 'ka -a -bha 'sëëdhɛ 'gü

=nE: -Bhö ü -ya 'yɔɔ -dho kë =nE -ko 'ö ü -de -dho -yö ü =kaa' bhë -a 'dhö bhë, 'ka- 'kun ö 'kun -ko 'ka kö ka- -kë -së. ⁹ 'KEE =ya kë =nE mEzëgüdhe =nE 'ka- kë -sü 'gü, kö =sɔɔn yaa =nE 'ö 'ka- kë -na bhë; 'ö kö tɔng -yö -dho ka kun, bhii kö 'ka- -lö 'gü. ¹⁰ 'Ö tɔɔ mE 'oo mE 'ö =ya tɔng -nu 'wo bhë -an do -lö 'gü kö =ya -an 'plE -lö 'gü =nE bhë. ¹¹ Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ mE gia- 'ö- pö: «Kö =kun 'ü -da dhe 'piö 'iin kö =kun 'ü mE gbE -bha dhe 'too bho -a -ta» bhë, yö do bhë =nE 'ö- pö 'zü: «Kö =kun 'ü mE zë». =Ya kë 'dhö, 'kö -kë =nE 'bhaa -da ü 'bha -bha dhe 'piö 'iin 'bhaa ü 'bha dhe -bha gɔɔn- 'too bho -a -ta, 'kEE kö tɔng 'ö -gban «kö =kun 'ü mE zë» -bha bhë, 'bha- -lö 'gü, kö tɔng -to 'dhö -sü =ya ü 'kun =nE bhë. ¹² =Ya kë 'dhö, ka 'wun -nu =blE' -na 'iin ka pë -nu kë -na, kö =kun 'ö ka -zlö -yö -trö =nE tɔng 'ö -potaasü nu mE -nu -dhë bhë -a -bha za 'ö dho kan bhë -yö =tun ka -gɔ zian-; ¹³ bhii za 'ö dho kan bhë, mE 'yena yö -sü 'ka 'dho kë -a 'gü mE 'ö yaa mE 'yena yö -a -bha 'ka. 'KEE =ya kë =nE 'ka mE -nu 'yena yö, kö =kun 'ö 'suö -yö ka kë -Zlan -bha zakanyi -dhë, 'ö bhii -Zlan -yö -dho ka 'yena yö 'pö.

'Wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'wun kë -sü -an -bha

¹⁴ N dhegluzë -nu, =ya kë =nE mE =yaa- pö: «-Zo -yö -Zlan -bha -sü -yö n -gɔ», 'kEE kö 'waa- yö -a këwun -nu -bha kö -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a -yö -a -bha -pë -dho kë -më 'ka EE? Yö 'pö dhoë- dha =ee? ¹⁵ 'Wun =zuan' do =ga =nE: 'Ka dho ka dheglumE =plöö yi do 'ka, 'ö ka gia- ka 'yan =ya -da -a 'gü =nE -kpatasɔ -nu 'waa -an -gɔ 'iin -bhöpë -nu 'wo dho wɔ -a -ta yaa bɔ -an 'dhi, ¹⁶ ka gia-, -dhe 'ka- -ga bhë =yö -së kö 'ka -an 'to 'nE nE waa- din bhë -an 'gü 'ka ka -wo -da -an -dhë =nE: «N -kɔ -yö ka 'piö mü», 'iin: «-Ka yiö -së bho» =a? ¹⁷ -Kɔ do bhë 'ö- 'ka -zo

-yö -Zlan -bha -sü 'piö 'pö. -A -yö -a -bha -pë gbε 'ka 'dho kë -dhö; kö -yö ga -sü 'ka, bhii -a këpë gbε 'yaa 'dhö.

¹⁸ Κεε kë- wo 'dhö bhë, με =plε =wa kë -dhö 'ö- με do =yaa- pö -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö ö -gɔ, 'ö- με kë =plε -naa =yaa- pö 'pö ö 'wun -së -kë με -nu -dhë, a dhoë- pö -an -dhë: -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, dɔ -kɔ 'ö dɔa kö -a 'piö -pë -nu 'wo -kë këwun -së -nu 'ka 'waa 'dhö bhë, -a -zɔn -dhε gbε 'yaa -dhö; 'ö tɔɔ -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ö këwun -nu =nε 'ö 'wo dho wo 'ko 'piö. ¹⁹ -Yö ü -zo 'piö =nε bhi do =nε 'ü (kwa Dë) -Zlan -bha -kë do -sü -wun -dhε 'wun gia-, 'ö 'ü dɔ ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'sloo 'ka bhë =a? -Zuu yaa -nu -de 'pö, -a με 'kö bhë -wa =tɛi' -dɔ, 'ö 'wo =zluun -a 'dhiö 'suö -dhë. ²⁰ Bhi 'bhaa 'wun dɔ 'ü =nε, ü 'to 'to 'a 'wun =zuan' do -zɔn ü -dhë 'dhε, bhii -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ü- ga -na bhë, -a -yö -a -bha -pë gbε 'yaa 'dhö kö waa- -ta -kpa wo këwun -nu 'ka. ²¹ Ablaamö kwa 'bhεma 'ö bhë, -më 'ö- -kë 'ö -Zlan -ya dɔ -a -bha kpengdhö =e? -Yö -sü -a këwun -nu -bha, 'ö tɔɔ yi do 'ka (-a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü), -yö ö gbö Izaakö gbaɔ -kë -Zlan -dhë slapë 'ka, -dhε 'ö dho ö -bha sla- bho -a -bha bhë -a -bha. ²² 'Bha- yö =a? -Kɔ 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- -a këpë 'wo dhoë wo 'ko 'piö bhë -a -ga bhë 'dhε! -Kɔ bhë =nε 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö =kaa' 'dhiö -mɔ 'kuë -sü 'ka bhë; 'κεε kë- wo 'dhö bhë -yö -sü -a këpë -nu 'wo -kë -a 'piö -pë -nu 'ka bhë -an -bha. ²³ -Yö =bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü =nε: Ablaamö -yö ö -zo -yö -Zlan -bha, 'ö -Zlan -ya yö με kpengdhö 'ka, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü. -Kɔ bhë =nε 'ö =kaa' 'ö pë 'ö =bεεn' -sü 'ka 'ö- 'dhiö -yö -mɔ -a 'ka 'kuë. Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -ya -dhε zlöö ö 'bha 'ö bhë. ²⁴ Ka- yö =a; -ya kë 'dhö kö με -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë -yö -sü -a këpë -nu -bha; yaa 'sü -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'sloo -bha.

²⁵ Pë do bhë 'ö =kaa' Laabö, =sɔɔnkədhe -bha 'ka. Kë-wo bhë, -a -bha -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -sü bhë, -yö -sü -a këpë -nu -bha; 'ö tɔɔ -glunaɔkɛmɛ -nu 'wo -kë Zuihö 'ka ('ö Zozue -yö -an bɔ -waan 'dho Zeliko -pö waa-ö -zütoɔdhe -nu 'piö, -ga -binblü =dhia) bhë, -yö -an -nia -kun 'ö nu -an -dhë 'ö 'wo dho wo =plöö, zian gbɛ 'sü -sü 'ka kö =wa yën. ²⁶ ('Wun -nu 'wo bhë, a- =blɛɛ 'dhö ka -zo -büö -wun 'ka,) bhii -kɔ do 'ö bun 'dhoë- 'ka pë 'kpaan 'ka kö 'të -sü 'yaa- -gɔ bhë 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhoë- 'ka, kö -a 'piö -pë -nu 'wo -kë këpë -nu 'ka bhë, waa kë -dhö.

3

Mɛ nɛga -yö -kë =nɛ 'siö 'dhö

¹ N dhegluzë -nu, -kë mɛ =daan' -mɛ 'ka -sü 'ö 'ka -yaa =wuën' =plëözë 'ka bhë, kö -kun 'ö 'ka -kë =plëözë -a 'gü, bhii -a -ga 'ka- wo -na bhë mɛ 'yi- 'gü bhë, za 'ö dho kan bhë, yi -bha -dho kë 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka mɛ -nu 'ö 'waa- 'gü bhë -an -bha -ta. ² Kwa 'plɛsɛn, kwa -püö 'wun -nu 'gü -kɔ =plëözë -ta 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë mɛ 'ö 'yaa -püö 'gbɛɛdhö ö =blɛɛ' -wun -nu 'gü, kö yö =nɛ 'ö tɔɔ mɛ 'ö -bha 'ta -kɔ 'dho -mɔ -sü 'ka 'kuë. Mɛ 'ö 'dhö bhë -a -kɔ -yö -mɔa kö -yö ö -de =kɔɔn. ³ -Kwa -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka; 'ö =ya kë =nɛ 'kwa 'klang -nu yö =soo -nu dhiö kö pë 'kwa- =mɛɛ kun tɔɔ kö -waan 'wun ma kwa -ta -a? -Kɔ bhë =nɛ =ya kaa zlöö, 'ö kwa -kɔ -ya -mɔ =soo -nu 'wo 'dhö bhë -an -bha. ⁴ 'iin 'zü -ka 'yitagɔ =vava -nu -ga 'dhɛ! 'Kö -kë =nɛ -wo -va 'dhee, 'ö =ya kë 'ö 'tëë -nu -wo dho -an 'ka -dhɛ 'saadhö 'gü, pë 'kö =ya kë 'ö -blümɛ =yaa- 'pa ö -de -dhë, 'ö zian -zɔn -a -dhë bhë -yö 'teete 'kpaan 'ka. ⁵ -Kɔ do bhë 'ö mɛ nɛga 'dhoë- 'ka 'pö mɛ bun -bha. -Yö 'teete 'ka 'dhö mɛ -dhɛ mɛ -nu 'wo to -an -bha, 'kɛɛ -a =blɛɛ' -wun -nu -wo -ziö -a -de -ta. Ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ; -kɔ do 'ö 'siö pë 'tee -de -yö =mɔa' 'ö blii -to 'dhö -sü -kaa' siën-

=bhaa -dhe 'ka bhë =nε ⁶ 'Ö nεga 'dhoë- 'ka 'pö. 'Wun yaa 'kpekpε -yö nεga 'ö kwa -gɔ bhë -a 'gü. -Yö kwa dɔ do 'ka 'dhö 'kεε -a -kɔ -yö -mɔa -yö 'wun yaa -pεn kwa bun 'gü -dhe 'plεsεn -bha. =Ya kë 'ö 'siö 'ö 'go -na =glöötiaandhö bhë 'ö- -da kwa -bha -tosiadhe 'plε 'gü. ⁷ Mε -kɔ -yö -mɔa kö wü =suu'- 'oo =suu'- 'ö 'blü -ya -to, -yö 'wun ma -a -ta; -yö -ma -nu 'piö oo, -yö 'wun -nu 'wo =gblëë wo 'gu -ta -an 'piö oo, -yö 'yuö- -nu 'piö oo, -a mε 'ö dho kun -a 'ka 'yaa 'dhö. ⁸ Kεε pë mε 'ö 'wo- -dhe mε nεga bhë, mε yaa kë -dhö do =kun kö -yaan -a pö: «N -kɔ =ya -mɔ -a -bha». -Yö 'wun yaa -go -a 'gü -pë 'ka 'dhö; yö do bhë 'zü, pë 'ö mε -ya kuënnu -kɔ dɔ 'yaa -mü, -yö pa -sü 'ka mε zë -pë 'ka. ⁹ Yö =nε =ya kë 'kwa- sü 'ö 'kwa kwa Dëmε, kwa Dë zuö pö -a 'ka; 'yö yö do bhë 'zü =nε 'ö =ya kë 'kwa- sü 'pö 'ö 'kwa 'dhangga =yaa' mε -nu 'ö -Zlan -yö -an -da ö -bhɔa 'ka bhë -an -bha. ¹⁰ Ka gia- ka- -yö bhë =a! 'Dhi do bhë, =sεε- pö -wo waa- 'dhangga -ya mε 'ka -wo -wo go -a 'gü =dhεε? N dhegluzë -nu, kö =kun 'ö 'kwa- -kë 'dhö. ¹¹ (=Dhe 'ö 'ka bhɔ =nε,) 'ka- yö do =nε 'yi 'güüzë waa- 'yi din -sëëzë =wa bhɔ do 'yi 'tɔɔ- -gɔ do =bhaa =a? ¹² 'iin 'zü olivö bhε =ya -ya do figö -lü tuö 'iin figö bhε =ya -ya do lεzεn -kpa 'lü 'wo -drɔɔn kë -na -a 'ka bhë -a -lü tuö, 'ka- yö a? N dhegluzë -nu, 'ö bhii -kɔ do bhë =nε 'ö kweezö -yi bhë =waa- 'tɔ 'yaa kë mε -gɔ 'yi din -sëëzë 'ka.

'Kpaakpadhe 'ö go -Zlan 'piö

¹³ ('Ö =ya 'go mü 'zü, n dhegluzë -nu, a -dho -a pö ka -dhë 'zü =nεε:) Kö mε =ya kë ka ziën 'ö 'kpaakpa, 'ö 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ dɔ, kö -a 'ta -sü -kɔ -nu, -a -bha 'wun kë -kɔ -nu -wo kë -së; 'iin kö -yö ö -de sü 'tee =nε mε 'ö 'kpaakpa -a 'dhö. ¹⁴ 'Ö =ya kë =nε =zuögüdhe yaa 'ö =ya kë 'ö nu =gluεng' waa- pë -ta =kɔɔ' -sü -an 'ka bhë -yö ka -gɔ, kö =kun 'ka ka -de sü =va =nε ka 'kpaakpa, 'ka 'wun gia- to, 'ö

'ka =sua -kë. ¹⁵ =Ya kë 'dhö kö 'kpaakpadhe =suu'- mE bhë, yaa 'go -Zlan 'piö, 'kEE -yö 'kpongtaadhe waa- ö 'gü -mE -nu -an wɔ -kɔ -bha 'ka, kö -yö -go dü 'gü. ¹⁶ 'Ö bhii -dhe 'oo -dhe kö =gluEng' waa- pë -ta =kɔɔ' dhe 'wo- -bha, kö -dhe bhë pë -kaankuëdhe waa- pë yaa =suu'- 'saadhö -wa -bha 'pö. ¹⁷ 'KEE 'kpaakpadhe mE 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö -kë 'puu; -yö =nE 'ö =zuöyagluu 'dhö, -kë 'lëälë -sü waa- 'kowogümadhe 'wo go -a 'gü. -A 'glu =yö -së, 'ö- këwun -nu 'dhö -së; 'yaa pë -nu kë mE -nu -zë 'gü dhe -bha 'iin 'yaa pë -nu kë dɔ 'a- kë =nëdhö -an 'yaan- kun -sü 'ka -sü -bha. ¹⁸ MEE -nu 'ö -an -bha pë -nu kë -sü 'gü, 'wo kë -na =zuöyagluu -gEn 'ka mE -nu 'wo -an -zü 'to -an -dhë bhë, pë 'ö kë -na -an =truën 'ka 'ö tɔɔ -tosiadhe 'ö kpengdhö.

4

-Ka 'kan dü -bha, 'ka ziö -Zlan 'piö

¹ (N dhegluzë -nu,) -dɔn -nu waa- 'dhinaa -nu 'wo ka ziën 'ö 'waa yën bhë, -wo -go ka =zuö' 'piö -wun yaa -nu 'wo wo 'ko =gaan 'gan -na bhë -an 'gü. ² 'Ö =ya kë =nE pë -dhɔ -yö ka kë -na, 'ö pë bhë 'kaa -mɔa 'ka- yö, kö 'ka bhɔ mE zë -sü -bha. -Kɔ do bhë 'ö- 'ka, kö 'ka kë 'dhinaakëmE 'ka. Kë- wo 'dhö 'ö pë bhë 'kaa- yö bhë, 'ö tɔɔ 'kaa- -dhe -Zlan -gɔ. ³ -A -de -a -ga 'ka- wo bhë, 'kö -kë =nE ka- -dhe -Zlan -gɔ 'dhee, 'kaa- yö, bhii ka =zuö' 'piö -wun -yö ya, 'ö tɔɔ pë 'ö 'ka- -dhe -na bhë, pë 'ö 'ka dho ka -de =dhɔɔbhaapë kaa yö -mü. ⁴ MEE -nu 'kaa -to zian do 'piö =nE, 'kaa- =tei' dɔ =nE 'ka -klu 'kpongtaapë -nu -bha kö 'ka kë -Zlan yaagüme -nu 'ka a? ⁵ -Yö =bEEn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü =nE: -Zuu 'ö -Zlan -ya -da kwa 'gü bhë, -yö =druEi kë -na; -ya 'piö kö 'kwa kë -Zlan do 'sloo -bha 'ka. -Yö kë ka 'yaan =nE -wo 'ö bhë yaa -ya 'sëedhe 'gü 'dhö 'kpaan 'ka, -ya 'sëedhe 'gü -dhɔ -bha. ⁶ 'KEE kë- wo 'dhö bhë, -Zlan wö -yö =sië' -sü 'ka -kplawo kwa 'piö =nE -kɔ

'ö =bεεn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü bhë -a 'dhö =nεε: -Zlan -yö -dɔ -desüvamε -gɔ 'yënnng, 'kεε -yö 'glusë -kë -de -sü 'tee -mε -nu 'ka. ⁷=Dhε 'ö -kë 'dhö, -ka ka -gɔ 'dho -Zlan -dhë sia-, 'ka dɔ dü -gɔ 'yënnng; =ya kë 'dhö, -yö -dho =duë ka -dhë 'ö dho =gbiin. ⁸-Ka =yɔɔn -Zlan -bha kö yö -de 'pö -yaan =yɔɔn ka -bha. -Ka ka -kɔ bho 'wun yaa kë -sü 'gü; mε -nu 'kaa 'to zian do 'piö 'ka =nε, ka =zuö' -yö kë 'puu. ⁹-Ka kë 'yenazë, -ka ka -de dɔ pë yaa kë mε 'ka -mε 'ka, 'ka 'gbo -nu bɔ. Pë 'ö -kë ka -gɔ =zuögludhi -wun 'ka 'ö 'ka- 'yee -nu to bhë, -wo kë ka -gɔ 'gbo -gεn 'ka. ¹⁰-Ka ka -de 'dho sia- kwa Dëmε wö 'dhiö; -yö -dhö ka =luu'-.

Kö =kun 'ka za dɔ ka dheglu -nu -bha

¹¹ N dhegluzë -nu, kö =kun 'ka ka 'ko -nu -wun yaa =blεε; bhii mε 'ö =ya ö dheglu -wun yaa =blεε'-, 'iin =ya za dɔ -a -bha, kö -Zlan -bha tɔng ('ö- pö -kwa kwa 'ko -nu -dho kë bhë) =yaa- -wun yaa =blεε' =nε bhë; kö =ya za -ya -a -bha =nε bhë. 'Kεε kö kwa- =tɛi' -dɔ =nε mε 'ö =ya za -ya tɔng -bha, kö tɔng bhë, -a 'kun -mε 'yaa -mü bhë. ¹² -Zlan dosεn 'kpaan 'yö tɔɔ tɔng -nu mε -dhë -mε; yö =nε 'ö mε -bha za -kan; yö do gia- bhë =nε 'ö za =ya -ya mε -bha, 'ö -mɔa 'ö mε dha 'iin 'ö mε 'gü =siö'-. =Ya kë 'dhö kö dö -mü ü 'ka 'ü za dɔ ü -ya 'yɔɔ -bha -ε?

Kö =kun 'ka ka -de sü =va

¹³ 'Wun 'ö -gban ka -bha 'a 'dhoë- =blεε' -bhë; -ka ka 'to 'to n -ma. =Ya kë ka- -pö: «=Dεε 'iin =dhia', yi -dho dho pö- mε =nε -a 'gü kö 'yiën- 'dhɔɔ -nu dɔ -kwε do 'piö; yi -dho 'wëü- yö =va 'ka 'ma.» ¹⁴ Ka- -pö 'dhö, 'kεε pë mε 'ö dho kë kaa =dhia', 'kaa- dɔ! Ka -bha -tosiadhe -yö -kë =nε 'dhuu pë 'tee 'ö =luu 'ö yaa =glɔɔ 'ö to mü 'ö -ziö -a 'dhö. ¹⁵ Pë 'ka dho -a pö =zian' 'ö tɔɔ: «=Ya kë Dëmε -zo 'kun -wun 'ka, kö 'yiën- -tosiadhe kë =dhia', yi -dho pë mε

=nE -a kë.» ¹⁶ΚΕΕ 'yaa kë 'dhö 'sa, 'ö 'ka 'dhi =va 'gü -wun =blEε. -De -sü =va =suu' - mE 'ö bhë -yö ya. ¹⁷ =Eε, =aoo! 'Ma ka 'paan bho =va =nE bhë. =Ya kë 'dhö kö mE 'ö pë 'ö- këpë 'ka 'ö- 'yaan -wun 'ka 'ö 'yaa kë bhë, kö ö -de -kë 'plE 'ö- wo -na =sɔɔnyaa kēmE 'ka bhë.

5

'Wun 'ö -gban =bhɔɔmE -nu -bha

¹ MΕ 'ka =bhɔɔmE 'ka, 'wun bhë -ya yö ka -bha 'sabra. -Ka 'gbo -nu bɔ ka -wo -ta 'gbee- 'ka, 'wun 'gbee- -nu 'wo dho nu ka -ta bhë -an -wun 'gü. ² -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ =bhɔɔpë -nu 'wo ka -gɔ bhë -an 'plE -wo 'bu -sü 'ka 'ö ka -bha -kë -bha -sɔ -nu 'wo bhë 'pö 'ö pë 'bhee- -nu =wa -an -bhö 'saadhö. ³ Kaa- 'sënnng -nu waa- kaa- zën -nu 'wo bhë 'kaɔ -dho -an kun. 'Kaɔ 'ö bhë =nE 'ö dhö -zɔn =nE ka këwun -yö ya (wo =nE 'ö 'ka dhö bɔ -an -ta kö za -yaan ka 'kun). Pë do 'ö 'kaɔ -ya -kë kaa- zën waa- kaa- 'sënnng -nu -an 'ka bhë =nE 'ö dhoë- kë ka 'ka 'pö =nE pë 'wo- pö -a -bha 'güö 'ka- wo 'siö =kwaa' -a 'dhö, 'ö tɔɔ 'töng -kaanta -nu =wa yö =klöö', 'ö 'ka =tun ka -gɔ dɔ 'wëü- =mEε' -sü 'gü =nëdhö bhë. ⁴ 'Go mü, mE -nu 'wo yuö -nu kë -na ka -bha =bhlöödhe -nu -bha bhë, kaa -an =saan' bho. -Ka -dhe -ga 'dhe! Wo =ga 'ö -an 'we -zuö 'dho dɔ -na 'ma bhë; yö =ga 'zü 'ö mE -nu 'wo ka -bha =bhlöödhe -yuö kë -na bhë, 'ö -an -wo 'yena -zë bhë -ya -lo kwa DëmE -Zlan 'piigbee zë 'piö bhë. ⁵ Ka ka -bha -tosiadhe -kë -dhe -së -dhe 'gü 'kpongtaa zö 'ö 'ka ka =dhɔɔbhaapë -nu -kë; 'ka -ba -bhöpë -nu -së -gɔ =nE pë 'wo- pö -du 'wo- 'dhi gba kö -waan zë -a 'dhö. ⁶ MΕ 'ö kpengdhö 'ö yaa pë gbE kë, 'ka- kun 'ö 'ka- zë; 'yaa ö -de -ta =kɔɔ' 'teete -dewo.

'Wun -nu 'wo -gban =zuösaadhE waa- =bhEa' -sü -an -bha

⁷ N dhegluzë -nu (ka 'ö 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia-bhë), ka =zuö' -yö kë -saa, -yö 'dho -yö yöë kwa Dëmε nu -yi -bha. -Ka kë =nε pëtame 'ö ö -bha tapë -nu -së dhi -yi 'dhiö -gan 'ö dho 'ö yöë -an bho -yi -bha -a 'dhö; -ya kë 'dhö 'ö ö =zuö' kë -saa 'ö dɔ 'ö dha 'yi -blεεzë -nu -wo yö sia-, 'ö =kpɔɔ -yö yö mü, 'ö toë 'dhö 'ö dha 'yi -kaanta -nu -wo ban, -yaan =tun ö -kɔ -da -na ö -bha =bhlöödhe 'gü. ⁸ Ka -de 'pö, ka =zuö' -yö kë -saa, 'ka ka 'gü dɔ 'gbee-, 'ö tɔɔ kwa Dëmε nu -yi =ya yö =klöö'.

⁹ N dhegluzë -nu, kö -kun 'ka ka -wo kpɔ ka 'ko -nu -gɔ -yö kë 'dhö kö =kun 'ö -Zlan dho za -lo ka tuö. -A -de za bhë -a 'kanmε =ya yö =klöö'. ¹⁰ N dhegluzë -nu, -Zlan -wodhiölomε -nu 'wo -kë 'dhiö =zian' 'wun =blεε' - =dhia kwa Dëmε 'tɔ 'gü bhë, -ka -an -ga 'dhe! -An -bha =zuö' -kë -saa -sü -wun 'gü wo -bha 'klobhɔdhe -nu 'gü, -ka -an 'sü ka -bha 'wun =zuan' 'ka. ¹¹ Kwa -an -ya 'ti -kë =nε mε -nu 'ö -Zlan -yö 'dhuë- kpɔ -an -bha -an 'dhö, 'ö tɔɔ -wo 'yena -kë, 'kεε -wo -to -klu -sü 'ka -Zlan -bha. 'Wun 'ö -gban Zɔbö -bha =zuösaadhe -bha ka- -ma; 'go mü 'zü, 'wun -së 'ö kwa Dëmε -ya -kë -a -dhë -a -bha 'yena 'dhiötöyi 'ka bhë, ka- -taa -ma 'pö; 'ö bhii kwa Dëmε 'ö 'ka- -ga -na bhë -a -bha mε 'yena yö -sü waa- -a -bha 'glusë -wo =va giagiawo.

¹² N dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to n -ma: Kö =kun 'ka ka -wobhödhe kë (-a -zɔn -sü 'ka =nε pë 'ka- -wo -bhö bhë 'wun gia- -mü), 'ö 'ka- wo -Zlan 'ö dhang- 'gü -a 'tɔ 'ka, 'sε -tɔ 'ka, 'iin -kɔ =suu' - 'saadhö -ta. 'Kεε 'ka 'wun =blεε' -, 'ö =dhεε' =ya kë -a 'piö =waa- 'kpɔ ka -gɔ, 'ö- -daa dho kë -dhö, =ya kë =ii- 'ka, -kaa =ii- pö; 'ö =ya kë -abi' 'ka, -kaa -abi' pö, -yö 'to 'dhö, -yö kë 'dhö kö =kun -Zlan -bha za 'ö dhö kan mε 'plε -bha bhë, 'ö dho ka kun.

¹³ =Ya kë =nε mε =ya kë ka ziën 'ö =ya kë =wa -bhö -sü 'gü, kö -yö -bhεa -Zlan -dhë; 'iin 'zü 'ö =zuögludhi 'gü kö -yö

'tan -nu bho -Zlan 'tö 'piö. ¹⁴ =Ya kë =nε mε 'bhaa =ya kë ka ziën 'zü 'ö 'yaa 'po -sü 'ka =taa', kö mε 'wo mε ziizii -nu 'ka -Zlan -gɔ kɔɔ bhë, -yö -an =dhɔɔ kë kö -waan -a 'dhiö =bhεa' wo -Zlan -dhë, 'yɔn -yö -a tuö -sü 'ka kwa Dëmε 'tö 'gü. ¹⁵ 'Yö =bhεawodhe 'ö -kë kwa Dëmε -dhë bhë, =ya kë -zo yö -sü 'ka, mε bhë kwa Dëmε -yö -dho -potaasü nu -a -dhë, 'ö =ya kë =nε 'wun -ya -bha -tosiadhe 'gü, 'ö dho ziö -a -ta. ¹⁶ -Ka ka -bha =sɔɔn yaa -wun -nu =blεε' -ka 'ko -nu -dhë; ('ö =ya kë 'dhö 'ka =bhεa' ka 'ko -nu -wun 'gü,) 'ö -Zlan -yö ka -dhε bo; 'ö tɔɔ mε 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö bhë, =ya -bhεa -Zlan -dhë ö =zuö' 'plε 'ka, -a 'gü -pë -yö -kë 'gbönggböng. ¹⁷ -Ka -dhε -ga 'dhε! 'Wun =zuan' do =ga =nε. (-Zlan -wodhiölomε do -yö -kë -dhö 'kpa, 'wo -dhε Eli.) Eli bhë kë- wo 'kpa, -yö -bhεa -Zlan -dhë ö =zuö' 'plε 'ka kö =kun 'ö dha dho ban; 'ö- -de -yö -kë =nε -kɔ 'ö -dhε -a 'ka bhë -a 'dhö; dha yaa ban 'dhö -kwε -yaaga waa- ö 'gbu -an 'piö; 'kεε kö kë- wo 'dhö bhë 'sa, Eli -yö -kë mε 'bhee- 'ka =nε kwa 'dhö 'pö. ¹⁸ 'Yö =dhε 'ö go mü, 'yö =bhεa 'zü, 'ö dha -yö ban 'ö tapë -nu -wo -dhi 'kpongtaa.

¹⁹ N dhegluzë -nu, =ya kë =nε mε =ya kë ka ziën 'ö =ya 'go 'wun gia- -zian -ta, kö -kaa 'slë =mεε' -'kaan- -da zian kpengdhö -ta; ²⁰ bhii a- -pö ka -dhë, mε 'oo mε 'ö 'dhoë- mε 'ö =ya -püö =sɔɔn yaa 'gü -a bho zian 'ö- 'dhiötodhe -yö -kë ga 'ka bhë -a -ta, kö =yaa- kë mε bhë =ya -da -Zlan -bha zian -ta; -Zlan -yö -dho ziö mε bhë -a -bha =sɔɔn yaa -nu -ta.

'WUN SĚ -NAŌ 'SĚĚDHĚ

Dan: 'WUN SĚ -NAŌ 'SĚĚDHĚ New Testament

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dan

Dialect: Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 1 Jun 2022

74f67de7-5f93-5988-92e9-b1a45247636e